

ROCZNIK TOMISTYCZNY  
8 (2019)

ROCZNIK TOMISTYCZNY  
8 (2019)

ΘΩΜΙΣΜΟΣ ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ  
ANNARIUS THOMISTICUS  
THOMISTIC YEARBOOK  
THOMISTISCHES JAHRBUCH  
ANNUAIRE THOMISTIQUE  
ANNUARIO TOMISTICO  
TOMISTICKÁ ROČENKA

ROCZNIK TOMISTYCZNY  
8 (2019)

Naukowe Towarzystwo Tomistyczne  
WARSZAWA

KOMITET REDAKCYJNY / EDITORIAL BOARD:

Michał Zembrzuski (sekretarz / secretary), Magdalena Płotka (zastępca redaktora naczelnego / deputy editor), Dawid Lipski, Natalia Herold (internet), Izabella Andrzejuk, Artur Andrzejuk (redaktor naczelny / editor-in-chief)

RADA NAUKOWA / SCIENTIFIC COUNCIL:

Adam Wielomski, Stanisław Wielgus, Antoni B. Stępień, Sławomir Sobczak, Arkady Rzegocki, Andrzej Maryniarczyk, Marcin Karas, Krzysztof Kalka, Mieczysław Gogacz, Pavol Dancák, Paul J. Cornish, Mehmet Zeki Aydin, Artur Andrzejuk, Anton Adam.

RECENZENCI / REVIEWERS

Antoni B. Stępień, Karolina Ćwik, Paul J. Cornish, Tomasz Pawlikowski, Marie-Dominique Goutierre, Piotr Mazur, Grzegorz Hołub, Andrzej Jonkisz, Marek Prokop, Mikołaj Krasnodębski, Piotr Roszak, Henryk Anzulewicz, Piotr Jaroszyński, Imelda Chłodna-Błach

REDAKCJA JĘZYKOWA / LANGUAGE EDITORS

Elżbieta Pachciarek (j. polski), Bernice McManus-Falkowska, Ewa A. Pichola, Magdalena Płotka (j. angielski), Christel Martin, Iwona Bartnicka (j. francuski), Adam M. Filipowicz, Michał Zembrzuski (greka, łacina)

PROJEKT OKŁADKI

Mieczysław Knut

OPRACOWANIE GRAFICZNE, SKŁAD I ŁAMANIE

Maciej Głowacki

© Artur Andrzejuk / Naukowe Towarzystwo Tomistyczne (wydawca / editor)

Warszawa 2019

ISSN 2300-1976

Rocznik Tomistyczny ukazuje się dzięki pomocy Jacka Sińskiego

Redakcja Rocznika Tomistycznego

ul. Klonowa 2/2

05-806 Komorów POLSKA

[www.roczniktomistyczny.pl](http://www.roczniktomistyczny.pl)

e-mail: [redakcja@roczniktomistyczny.pl](mailto:redakcja@roczniktomistyczny.pl)

Druk i dystrybucja:

WYDAWNICTWO von borowiecky

05-250 Radzymin

ul. Korczaka 9E

tel./fax (0 22) 631 43 93,

tel. 0 501 102 977

[www.vb.com.pl](http://www.vb.com.pl) e-mail: [ksiegaria@vb.com.pl](mailto:ksiegaria@vb.com.pl)

WYDAWNICTWO  
von borowiecky

# Spis treści

Od Redakcji.....	11
Richard Fafara Ideologia i filozofia arystotelesowska.....	13
Mieczysław Gogacz La vérité, fondement de l'éthique.....	23
Peter A. Redpath Why Western Catholic Higher Education Needs to Recover Its Soul.....	31
Dawid Lipski Nauczanie etyki w szkołach podstawowych – kilka uwag.....	37

## Rozprawy i artykuły

Marek P. Prokop Wpływ filozofii Awicenny na metafizykę Tomasza z Akwinu. Przegląd źródeł i opracowań.....	47
Magdalena Płotka Hylemorficzna jedność radości: ujęcie Awicenny i św. Tomasza z Akwinu.....	61
Andrzej T. Kubanowski The Elements of Thomas Aquinas' Theology of the Church in his <i>Commentary on Letter to Ephesians</i> .....	73
Marian Kowalski Die Architektur der Summa theologiae des Thomas von Aquin.....	87
Marcin Trepczyński The Aquinas's paths of thinking about predestination in the <i>Summa Theologiae</i> .....	103
Michał Zembrzowski Poznanie Adama i wiedza Chrystusa a intelekt możliwościowy i czynny. Ujęcie Tomasza z Akwinu.....	123
Marcin Sieńkowski Koncepcja intelektu a rozumienie wiary. Zestawienie poglądów Tomasza z Akwinu, Immanuela Kanta i Augusta Comte'a.....	139
Artur Andrzejuk Antropologiczne podstawy etyki.....	157
Tomasz Ćwiertniak Tomizm egzystencjalny Mieczysława A. Krąpca a tomizm konsekwentny Mieczysława Gogacza. Ku analizie porównawczej.....	173
Marian Kryk Ojciec Jacek Woroniecki: Filozoficzne źródła i konsekwencje Rewolucji Francuskiej.....	197
Marcin Karas Filozofia tomistyczna w środowiskach integrizmu katolickiego w Polsce.....	215

Izabella Andrzejuk	
<b>Patriotyzm w etyce tomistycznej</b> .....	229
Marcin Worek	
<b>Wyznaczniki realizmu filozoficznego w rozumieniu M.A. Krąpca i É. Gilsona</b> .....	241
Kacper K. Sakowicz	
<b>Spór o koncepcję życia. Polemika Mieczysława A. Krąpca z Kazimierzem Kłósakiem</b> .....	257
Ewa Agnieszka Pichola	
<b>Dietrich von Hildebrand's Correction of the Teaching on the End of Catholic Marriage</b> .....	275

## Edycje i tłumaczenia

Marek Prokop	
<b>Al-Kindi, <i>Pismo o intelekcie</i>. Wprowadzenie do przekładu z języka arabskiego</b> .....	297
Michał Zembrzusi	
<b>Al-Kindi, <i>O intelekcie</i>. Wprowadzenie do przekładu z języka łacińskiego</b> .....	301
Al-Kindi	
<b><i>Risala fīl-'Aql</i></b> .....	308
Al-Kindi	
<b><i>Pismo o intelekcie</i> (tłum. Marek P. Prokop)</b> .....	308
Al-Kindi	
<b><i>De intellectu (et intellecto)</i> (tłum na łac. Dominik Gundissalvi?)</b> .....	309
Al-Kindi	
<b><i>O intelekcie (i tym, co poznane intelektualnie)</i> (tłum. Michał Zembrzusi)</b> .....	309

## Sprawozdania i recenzje

Natalia Herold	
<b>Działalność Naukowego Towarzystwa Tomistycznego w roku akademickim 2018-2019</b> .....	323
Izabella Andrzejuk	
<b>Konferencja „Tomizm konsekwentny” z okazji 92. urodzin prof. Mieczysława Gogacza 17 listopada 2018</b> .....	339
Krzysztof Kalka	
<b>Recenzja: Urszula Wolska, <i>Człowiek rzecz czy osoba?</i> Wydawnictwo von borowiecky, Radzymin 2017, stron 331</b> .....	343
Maciej Nowak	
<b>Recenzja: Paweł Rojek, <i>Tropy i uniwersalia. Badania ontologiczne</i>, Wydawnictwo Naukowe Semper Warszawa 2019, stron 296</b> .....	347

Stanisław Janeczek Mieczysław Gogacz – filozof klasyczny. Recenzja: A. Andrzejuk, D. Lipski, M. Płotka, M. Zembrzuski, <i>Mieczysław Gogacz</i> , red. A. Andrzejuk, Kraków: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum w Krakowie 2019, stron 236; toż w wersji angielskiej, tamże, stron 245 .....	353
Jerzy Tupikowski Recenzja: M.T. Handzel, <i>Teoria poznania samego siebie Hryhorija Sawycza Skoworody</i> , Głogów-Kraków: Theos – Logos 2019, stron 200 .....	361
Nota o autorach.....	365



# Table of Contents

Editorial.....	11
Richard Fafara Ideology and Aristotelian philosophy.....	13
Mieczysław Gogacz The truth as a basis for ethics.....	23
Peter A. Redpath Why Western Catholic Higher Education Needs to Recover Its Soul.....	31
Dawid Lipski Teaching of ethics in primary schools – a few remarks.....	37

## Dissertations and Articles

Marek P. Prokop Influence of Avicenna's philosophy on the metaphysics of Thomas Aquinas. Review of sources and studies.....	47
Magdalena Płotka Hylomorphic unity of joy: Avicenna's and Thomas Aquinas's accounts.....	61
Andrzej T. Kubanowski The Elements of Thomas Aquinas' Theology of the Church in his <i>Commentary on Letter to Ephesians</i> .....	73
Marian Kowalski The Architecture of Thomas Aquinas's <i>Summa theologiae</i> .....	87
Marcin Trepczyński The Aquinas's paths of thinking about predestination in the <i>Summa Theologiae</i> .....	103
Michał Zembrzuski The Cognition of Adam and Knowledge of Christ in the Context of Potential and Agent Intellect.....	123
Marcin Sieńkowski The conception of the intellect and the understanding of faith. A juxtaposition of the views of Thomas Aquinas, Immanuel Kant and Auguste Comte.....	139
Artur Andrzejuk Anthropological foundations of ethics.....	157
Tomasz Ćwiertniak The Existential Thomism of Mieczysław A. Krąpiec and Consequential Thomism of Mieczysław Gogacz. Perspectives for Comparative Analysis.....	173
Marian Kryk Father Jacek Woroniecki: Philosophical sources and consequences of the French Revolution.....	197
Marcin Karas Thomism in Polish Roman Catholic Integristic movement today.....	215

Izabella Andrzejuk	
<b>Patriotism in thomistic ethics</b> .....	229
Marcin Worek	
<b>Determinants of philosophical realism according to Étienne Gilson and Mieczysław Albert Krąpiec</b> .....	241
Kacper K. Sakowicz	
<b>A dispute about the concept of life. Discussion of Mieczysław A. Krąpiec with Kazimierz Kłósak</b> .....	257
Ewa Agnieszka Pichola	
<b>Dietrich von Hildebrand's Correction of the Teaching on the End of Catholic Marriage</b> .....	275

### Editions and Translations

Marek Prokop	
<b>Al-Kindi, <i>On intellect. Introduction to the Arabic translation</i></b> .....	297
Michał Zembrzuski	
<b>Al-Kindi, <i>On intellect. Introduction to the Latin translation</i></b> .....	301
Al-Kindi	
<b><i>Risala fīl-'Aql</i></b> .....	308
Al-Kindi	
<b><i>On intellect</i> (trans. Marek P. Prokop)</b> .....	308
Al-Kindi	
<b><i>De intellectu (et intellecto)</i> (trans. from Latin by Dominic Gundissalvi?)</b> .....	309
Al-Kindi	
<b><i>On intellect (and what is intellectually cognized)</i> (trans. Michał Zembrzuski)</b> .....	309

### Reports and Reviews

Natalia Herold	
<b>Activities of the Scientific Thomistic Society in the academic year 2018-2019</b> .....	323
Izabella Andrzejuk	
<b>„Consequential Tomism” conference on the occasion of the 92nd birthday of prof. Mieczysław Gogacz November 17, 2018</b> .....	339
Krzysztof Kalka	
<b>Rev.: Urszula Wolska, <i>Człowiek rzecz czy osoba?</i> Wydawnictwo von borowiecky, Radzymin 2017, pages 331</b> .....	343
Maciej Nowak	
<b>Rev.: Paweł Rojek, <i>Tropy i uniwersalia. Badania ontologiczne</i>, Wydawnictwo Naukowe Semper Warszawa 2019, pages 296</b> .....	347

Stanisław Janeczek	
Mieczysław Gogacz – filozof klasyczny. Review: A. Andrzejuk, D. Lipski, M. Płotka, M. Zembrzuski, <i>Mieczysław Gogacz</i> , ed. A. Andrzejuk, Cracow: Wydawnictwo Naukowe Akademii Ignatianum in Cracow 2019, pages 236; English version, <i>ibidem</i> , pages 245 .....	353
Jerzy Tupikowski	
Review: M.T. Handzel, <i>Teoria poznania samego siebie Hryhorija Sawycza Skoworody</i> , Głogów-Cracow: Theos – Logos 2019, pages 200 .....	361
Note about authors .....	421

## Al-Kindi, *Pismo o intelekcie*. Wprowadzenie do przekładu z języka arabskiego

Nie jest łatwo przedstawić dokładnie biografię al-Kindiego. Historycy filozofii nie są zgodni w ustaleniu wielu faktów z życia pierwszego filozofa arabskiego. Podają różne daty urodzenia i śmierci, różne miejsca urodzenia<sup>1</sup>. Wiadomo, że kalif al-Ma'mun (rządził w latach 813-833) przyjął go na służbę na swym dworze i powierzył mu funkcję kierownika grupy tłumaczy w Domu Mądrości (Bayt al-hikma), który założył ok. 830-832 roku. Kolejny kalif, al-Mu'tasim (833-842) zatrudnił al-Kindiego jako nauczyciela swego syna Ahmada. Filozof wiele swych dzieł zadedykował ojcu i synowi. Służył kolejnym kalifom al-Wâtiq (842-847) i al-Mutawakkil (847-861). W okresie rządów tego ostat-

niego, popadł w niełaskę. Jego biblioteka została skonfiskowana przez pewien czas. Ibn Abi Usaybi'a donosi, że al-Kindi został nawet wychłostany.<sup>2</sup> Niemniej pomimo odzyskania swej biblioteki, al-Kindi już nie zajmował w późniejszym okresie znaczniejszej pozycji na dworze Abbasydów. Nie wiadomo do końca, z jakiego powodu al-Kindi znalazł się w tak nieprzyjemnej sytuacji. Historycy wskazują na dwa zasadnicze motywy: albo intrygi jego rywali - mecenasów nauki - Banû Mûsâ i Abû Ma'szar, albo też fakt, że kalif al-Mutawakkil zerwał z doktryną mu'tazylitów, a dla których al-Kindi miał sporo sympatii i przez to popadł w niełaskę<sup>3</sup>.

<sup>1</sup> Cf. M. P. Prokop, Al-Kindi i jego filozofia pierwsza, in: *Studia Philosophiae Christianae*, Warszawa 1/2005, s. 127-141.

<sup>2</sup> Usaybi'a Ahmad Ibn Abi, *'Uyûn al-anbâ' wa-tabaqât al-atibbâ'*, wyd. A. Müller, Königsberg 1882, II, p. 207; także Fakhry Majid, *Histoire de la philosophie islamique*, tłum. z ang. przez M. Nasr, wyd. Cerf, Paris 1989, s. 416.

<sup>3</sup> Hasnawi A., art., Al-Kindi, in: *Encyclopédie philosophique universelle*, éd. PUF, Paris 1992, s.

Arabskie wydanie «Pisma o intelekcie» opublikował Abû Rîda, *Rasâ'il al-Kindî al-falsafiyya*, Le Caire 1950, s. 353-358 oraz A. F. El-Ahwany [al-Ahwânî], *Ibn Rochd. Talkhiş Kitâb al-nafs*, Le Caire 1950, tekst „O intelekcie” Al-Kindiego, s. 178-181. Al-Ahwânî, podobnie jak Abû Rîda, oparł swą publikację na podstawie jedyne go rękopisu zawierającego wiele traktatów al-Kindiego, a znajdujące się w stambulskiej bibliotece Süleymaniye jako klocek Aya Sofya nr. 4832. Rękopis ten zawiera także prace Ibn Qurra.<sup>4</sup> Także arabski tekst oraz francuskie tłumaczenie opublikował Jean Jolivet, *L'intellect selon Kindî*, Leiden 1971, 166 s., tekst arab. s. 158-160. W XII wieku tłumaczenia na łacinę dokonali Gerard z Kremony, a drugie prawdopodobnie Jan Hiszpan. Te dwa teksty wydał A. Nagy, *Die philosophischen Abhandlungen des Jaqub ben Ishaq al-Kindi zum ersten Male herausgegeben*, in: Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters, B. 2, h. 5, Münster 1897. Na angielski ten traktat przełożył Richard J. McCarthy, *Al-Kindi's Treatise on the Intellect*, in: Islamic Studies, 3/1964, s. 119-149. Natomiast włoską wersję zaproponował P. P. Ruffinengo, *Al-Kindî. Trattato sull'intelletto. Trattato sul sogno e la visione*, in: Medioevo 23/1997, s. 337-394.

Niniejsza prezentacja arabskiego tekstu al-Kindiego jest oparta na edycji dokonanej przez J. Jolivet z małymi uzupełnieniami raczej ortograficznymi, niż

merytorycznymi. Czcionki egzemplarza edycji Abû Rîda, który posiadam, wydrukowane na papierze nie najlepszej jakości, są miejscami niezbyt czytelne. Oczywiście wersja polska jest niekiedy odmienna od tłumaczenia francuskiego czy angielskiego; szczególnie w przypadku filozoficznych terminów. Wykazuję to w przypisach. Można by przypomnieć tu włoski paragram (grę słów) «traduttore, traditore» (tłumacz = zdrajca). Wszyscy tłumacze twierdzą, że język al-Kindiego jest dość trudny. Al-Kindi nie miał łatwego zadania. Nie miał za sobą tradycji filozoficznej w języku arabskim. Sam tę tradycję tworzył. Był Pierwszym filozofem Arabów, który budował podstawy arabskiej filozofii. Owszem, miał tłumaczenia filozofów greckich dokonane bezpośrednio z greckiego lub też z języka syryjskiego na arabski przez niekiedy świetnych tłumaczy, np. nestoriańskiego lekarza Hunayn ibn Ishaq i jego syna Ishaq ibn Hunayn. Ale wydaje się, że al-Kindi także poprawiał tłumaczenia wskazując na lepsze wyrażenia arabskie czy precyzyjniejsze terminy techniczne<sup>5</sup>.

I tak al-Kindi w «Piśmie o intelekcie» wyróżnia cztery intelekty: 1) intelekt zawsze w akcie (al- 'aql bi-l-fi 'al abadan) rozumiany jako przyczyna i pryncypium wszelkiej inteligibilności; ten intelekt opiszą al-Farabi, Awicenna, Awerroes jako Inteligencję Pierwszą, dator formarum. 2) intelekt w możności (al- 'aql bi-l-quġa) przysługujący duszy; później

655.

<sup>4</sup> Opis rękopisu, J. Jolivet, in: *Les oeuvres scientifiques et philosophiques d'al-Kindî*, vol. 2, Métaphysique et cosmologie par R. Rashed et J. Jolivet, Leiden 1998, s. X-XII.

<sup>5</sup> Cf. Badawi A., *La transmission de la philosophie grecque au monde arabe*, éd. Vrin, Paris 1968, s. 30.

Awicenna użyje tu dwóch terminów «bi-l-quġla» (w możności) i «bi-l-quġra» (w mocy, w sile); ten ostatni łacinnicy przetłumaczą jako «intellectus possibilis», czyli «możliwy, możliwościowy». Nawet Tomasz z Akwinu obok «intellectus in potentia» będzie używał terminu «intellectus possibilis». A przecież to jest intelekt, który tylko biernie odebrał dane informacje. 3) intelekt, również należący do duszy człowieka, który przeszedł z możności do aktu (al- 'aql alladi haradża fi-l-naġsi min al-quġla ilâ-l-fi 'al). Byłby to po prostu intelekt czynny. 4) ostatni intelekt al-Kindi nazywa «intellektem wtórnym» czy «drugim» (al- 'aql at-tâni); łacinnicy przetłumaczyli ten termin jako «intellectus demonstrativum». Trudna do zrozumienia postać intelektu. Być może al-Kindi'emu chodziło o wyróżnienie pewnej formy intelektualnej, np. w wypowiedzianym zdaniu, która może być odebrana i zrozumiana przez inną osobę?

Ciekawa też jest afirmacja al-Kindiego, że Arystoteles i Platon mieli taką samą koncepcję intelektu. Jean Jolivet w komentarzu do swego tłumaczenia «Lettre sur l'intellect»<sup>6</sup> ze zdziwieniem odnotowuje tę opinię al-Kindiego o doskonałej współzależności Platona i Arystotelesa. J. Jolivet wyjaśnia to autorytatywne twierdzenie Kindiego powszechnymi w tych czasach opiniami, jakie krążyły w świecie muzułmańskim (al-Farabi napisze traktat o tym, że różnice między tymi Grekami były tylko formalne, zewnętrzne) oraz obecnością dzieł Porfiriusza i Symplicjusza na Bliskim Wschodzie. Możemy tu dodać także prace Proklosa czy Jana Filopona. A może po prostu al-Kindi uważał, że skoro Arystoteles był uczniem Platona i podkreślił, że Platon był mistrzem Arystotelesa, to konsekwentnie musieli mieć te same koncepcje.

<sup>6</sup> Jean Jolivet, *L'intellect selon Kindî*, Leiden 1971, s. 6.



## Nota o Autorach

**Artur Andrzejuk** – prof. dr hab., prof. zwyczaj. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (UKSW), na którego Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej kieruje Katedrą Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej oraz Sekcją Historii Filozofii. Autor szeregu publikacji z zakresu filozofii i teologii średniowiecznej, tomizmu, etyki i klasycznej filozofii człowieka. Interesuje się problematyką uczuć, sprawności i cnót moralnych, relacji osobowych. Jest uczniem Profesora Mieczysława Gogacza. Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-7926-4070>

**Izabella Andrzejuk** – dr, do roku 2017 wykładowca w Wyższej Szkole Stosunków Międzynarodowych i Amerykanistyki oraz Wyższej Szkole Komunikowania, Politologii i Stosunków Międzynarodowych w Warszawie. Jest autorką ponad sześćdziesięciu artykułów o tematyce filozoficznej. Zainteresowania naukowe: historia filozofii (arystotelizm, tomizm, filozofia polska); filozofia, etyka, klasyczna teoria człowieka, filozoficzne podstawy mistyki. Napisała książkę pt. *Filozofia przyjaźni. Tomasz z Akwinu* (Warszawa 2007). Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4961-2580>

**Tomasz Ćwiertniak** – mgr filozofii i politologii, absolwent Wydziału Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Magisterium z politologii uzyskał w 2011 r. na podstawie pracy „Człowiek, społeczeństwo, państwo w myśli o. M.A. Krąpca” (promotor: prof. dr hab. Wojciech Kaute), zaś magisterium z filozofii w 2018 r. na podstawie pracy „Tomizm konsekwentny Mieczysława Gogacza na tle dziejów tomizmu” (promotor: prof. zw. dr hab. Andrzej Noras). Obecnie doktorant w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, gdzie przygotowuje rozprawę poświęconą analizie porównawczej tomizmu egzystencjalnego M.A. Krąpca i tomizmu konsekwentnego M. Gogacza. Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9515-6168>

**Richard Fafara** – dyplom magistra i doktora filozofii zrobił na Uniwersytecie w Toronto (Kanada). Studiował również na Sorbonie w Paryżu oraz Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Jest autorem, m.in., monografii *The*



*Malebranche Moment: Selections from the Letters of Étienne Gilson & Henri Gouhier (1920-1936).*

**Mieczysław Gogacz** – prof. zw. dr hab., emerytowany profesor Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego (dawnej Akademii Teologii Katolickiej). Stworzył konsekwentną odmianę tomizmu egzystencjalnego. W jego ramach broni teorii aktu istnienia i zasady niesprzeczności, tezy o odrębności i wewnętrznej jedności jednostkowych bytów oraz wynikającego z tych twierdzeń realizmu i pluralizmu bytowego. Zaproponował szereg doprecyzowań w dyscyplinach filozoficznych, takich jak filozofia bytu, antropologia filozoficzna, etyka i pedagogika. Formułował podstawy etyki zawodowej lekarza, żołnierza, funkcjonariusza Straży Granicznej; wykładał te etyki na AM, WAT i UW. Uczestniczył w debatach publicznych na temat ochrony życia, etyki zawodowej, racji stanu, polityki kulturalnej i naukowej państwa. Wykaz publikacji M.Gogacza obejmuje prawie 1000 pozycji.  
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0517-0781>

**Natalia Herold** – mgr, absolwentka prawa i administracji na Uniwersytecie Gdańskim (lic.) i Uniwersytecie Warszawskim (mgr). Jest sekretarzem Zarządu Naukowego Towarzystwa Tomistycznego. Interesuje się filozofią klasyczną, a w niej szczególnie etyką i pedagogiką. Publikuje w „Roczniku Tomistycznym”.  
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4761-9495>

**Stanisław Janeczek** – ks. prof. dr hab. Profesor Wydziału Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Swoje badania koncentruje przede wszystkim na historii filozofii nowożytnej, zwłaszcza wieku XVII i XVIII, historii filozofii polskiej XVIII i XX w. i historii oświaty. Zajmuje się też dziejami filozofii w środowisku KUL oraz redaguje monumentalną serię wydawniczą pt. *Dydaktyka Filozofii*.  
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3458-8634>

**Krzysztof Kalka** – dr hab. prof. nadzwyczajny Państwowej Uczelni Stanisława Staszica w Pile. Zajmuje się badaniami dotyczącymi wzajemnych relacji wykształcenia i wychowania. Autor wielu publikacji z zakresu filozofii średniowiecznej, teologii, antropologii, etyki, etyki zawodowej. Interesuje się problematyką sprawności moralnych, etyką zawodową, relacjami. Jest uczniem Profesora Mieczysława Gogacza.

**Marcin Karas** – prof. dr hab., historyk filozofii - pracuje w Zakładzie Filozofii Polskiej Instytutu Filozofii UJ. Prowadzi badania z historii idei i z filozofii średniowiecznej, jest autorem ponad 180 publikacji. Ostatnio zajmuje się głównie kosmologią wczesnonowożytną i filozofią dziejów. Opublikował m.in. książki: *Koncepcja czasu w pismach Williama Ockhama* (Kraków 2003), *Natura i struktura wszechświata w kosmologii św. Tomasza z Akwinu* (Kraków 2007), a także prace: *Z dziejów Kościoła. Ciągłość i zmiana w Kościele rzymskokatolickim w XIX i XX wieku* (Sandomierz 2008), *Integryzm Bractwa Kapłańskiego św. Piusa X* (Kraków 2008), czy też *Historiozofia Teilharda de Chardin wobec tradycyjnej myśli chrześcijańskiej* (Kraków 2012), liczne artykuły (45) oraz przekłady (43).

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2288-9512>

**Marian Kowalski** – absolwent germanistyki w Instytucie Germanistyki Uniwersytetu Warszawskiego. Tam również kontynuuje studia jako doktorant. W kręgu jego zainteresowań badawczych są zagadnienia z pogranicza lingwistyki i filozofii, zwłaszcza z filozofii św. Tomasza z Akwinu. Podejmował studia porównawcze metafizyki Tomasza z fenomenologią Edyty Stein.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3783-256X>

**Marian Kryk** – absolwent Wydziału Prawa i Administracji UMCS oraz Wydziału Filozofii KUL Jana Pawła II na kierunku Retoryka Stosowana. Doktorant na Wydziale Filozofii w Katedrze Filozofii Kultury i Sztuki KUL Jana Pawła II. Przygotowuje rozprawę pod kierunkiem prof. dra. hab. Piotra Jaroszyńskiego dotyczącą personalistycznej koncepcji kultury w ujęciu o. Jacka Woronieckiego. Interesuje się myślą o. J. Woronieckiego, metafizyką i antropologią filozoficzną.

**Andrzej T. Kubanowski** – doktor nauk teologicznych, specjalista z zakresu teologii moralnej i bioetyki, nauczyciel akademicki na Wydziale Teologicznym UMK w Toruniu, zawodowy copywriter. Członek Stowarzyszenia Teologów Moralistów, Polskiego Towarzystwa Teologicznego, Naukowego Towarzystwa Tomistycznego, Dobrzyńskiego Towarzystwa Naukowego i Pracowni Tomizmu Biblijnego UMK. Autor kilkunastu artykułów z zakresu teologii moralnej Tomasza z Akwinu i chrystianologii moralnej. Do jego zainteresowań badawczych należą tomizm biblijny, średniowieczna etyka i teologia moralna, antropologia teologiczna i filozoficzna, antropologiczne podstawy bioetyki.

**Dawid Lipski** – dr, stopień doktora nauk humanistycznych uzyskał w 2014 r. na podstawie rozprawy *Spór między Tomaszem z Akwinu i Janem Peckhamem o jedność formy substancjalnej w człowieku. Źródła i konsekwencje*. Stypendysta Funduszu Stypendialnego i Szkoleniowego (Liechtenstein), Fundacji Lanckorońskich z Brzezia (Londyn) oraz Deutscher Akademischer Austausch Dienst (Kolonja). Redaktor w czasopiśmie „Pro Fide, Rege et Lege”, oraz w „Roczniku Tomistycznym”. Adiunkt w Wyższej Szkole Kryminologii i Penitencjarystyki w Warszawie.  
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2136-0622>

**Maciej Nowak** – urodzony 24 kwietnia 1997 roku, ukończył II Liceum Ogólnokształcące imienia Stefana Żeromskiego w Tomaszowie Mazowieckim. W 2016 roku rozpoczął studia na Politechnice Warszawskiej na kierunku Elektrotechnika. Później postanowił zrealizować swoje zainteresowania i został studentem filozofii na Wydziale Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Interesuje się filozofią analityczną, historią filozofii i muzyką.

**Ewa Agnieszka Pichola** – mgr, absolwentka Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Obecnie doktorantka, kontynuuje badania w Instytucie Filozofii Uniwersytetu Jagiellońskiego. Przygotowuje rozprawę, w której analizuje dorobek Dietricha von Hildebranda z perspektywy obecności wątków modernistycznych w pismach niemieckiego fenomenologa. Interesuje się zagadnieniami z pogranicza metafizyki i psychologii, a dokładnie filozoficznych podstaw koncepcji psychologicznych i antropologicznych aspektów prawdy. Publikuje, uczestniczy w konferencjach, tłumaczy w j. angielskim.  
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-6078-7384>

**Magdalena Płotka** – dr hab, prof. Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie. Kierownik (p/o) Katedry Historii Filozofii Polskiej. Z-ca redaktora naczelnego Rocznika Tomistycznego. Zainteresowania naukowe skupiają się wokół średniowiecznej filozofii praktycznej, historii filozofii polskiej w XV i XVI wieku, paleografii łacińskiej oraz filozofii współczesnej. Jest autorką książki *Metafizyka i semantyka. Filozofia Jana Wersora* (Warszawa, 2013) oraz *Filozofia jako praktyka. Myśl krakowskiego praktycyzmu w XV i XVI* (Warszawa 2016). Publikuje w „Rocznikach Filozoficznych”, „Edukacji filozoficznej”, „Filo-sofiji”, „Roczniku Tomistycznym” i in.  
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6993-2178>

**Marek Prokop** – dr, historyk filozofii, bibliotekoznawca, arabista. Studiował historię filozofii w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie w latach 1969-1974, zakończone magisterium u prof. M. Gogacza. Doktoryzował się ze średniowiecznej filozofii arabskiej u prof. M.-T. d'Alverny na Uniwersytecie w Poitiers w 1978 roku. Po doktoracie kierował działem rękopisów Biblioteki Polskiej w Paryżu (do 1991). Od 1995 r. jest pracownikiem naukowym Zakładu Biografistyki Polonijnej PUNO. W 2009 r. opublikował zbeletryzowaną opowieść o filozofii, zbudowaną na kanwie podróży do różnych krajów, kultur i środowisk, zatytułowaną *Podróże z Awicenną*.

**Peter Redpath** – jest rektorem Adler-Aquinas Institute; jest również dyrektorem Aquinas School of Leadership, kierownikiem studiów tomistycznych w Holy Apostles College and Seminary (USA); a także aktywnym badaczem na Uniwersytecie Abat Oliba w Barcelonie (Hiszpanii).

**Kacper K. Sakowicz** – doktorant na Wydziale Filozofii Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego (KUL). Stypendysta Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2015/2016), Laureat Złotej Nagrody im. Prof. Mieczysława Gogacza za pracę maderską oraz laureat programu stypendialnego im. Prof. Stefana Swieżawskiego. Jego zainteresowania filozoficzne ogniskują się wokół metafizyki i filozofii społecznej. Jest uczniem księdza Profesora Andrzeja Maryniarczyka.  
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-4721-3762>

**Marcin Sieńkowski** – kapłan diecezji łękiej, doktor nauk humanistycznych w zakresie filozofii, prefekt i wykładowca przedmiotów filozoficznych w Wyższym Seminarium Duchownym Diecezji Łękiej, interesuje się metafizyką, filozofią religii, relacją wiara-rozum i problematyką powołania, jest uczniem prof. dra hab. Piotra Jaroszyńskiego i absolwentem Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II.  
Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-0679-5006>

**Marcin Trepczyński** – dr, adiunkt w Zakładzie Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej Instytutu Filozofii Uniwersytetu Warszawskiego, członek zespołu dr Magdaleny Bieniak przygotowującego edycje krytyczne *Quaestiones Theologiae* Stefana Langtona i studia dot. twórczości tego myśliciela (<http://langton.uw.edu.pl>). Autor publikacji m.in. z zakresu XII- i XIII-wiecznej filozofii, logiki i teologii, w tym książki *Ścieżki myślenia Alberta Wielkiego i Tomasza z Akwinu*, a także edukacji filozoficznej. Od 2019 r.

redaktor naczelny Edukacji Filozoficznej. Uczeń prof. Mieczysława Boczara i dr. Adama Górniaka.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0612-2597>

**Jerzy Tupikowski** – ks. dr hab., profesor Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. Badania naukowe koncentruje na metafizyce, zwłaszcza w jej nurcie klasycznym (realistycznym) oraz na teologii naturalnej. Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1086-5000>

**Marcin Worek** – absolwent studiów filozoficznych Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Współpracownik katolickiego czasopisma dla młodych „Adeste”, autor artykułów dotyczących problematyki filozoficznej, antropologicznej i teologicznej. Reprezentant lubelskiego oddziału fundacji „Deo et Patriae” im. o. prof. Mieczysława A. Krąpca. Swoje zainteresowania naukowe skupia wokół realizmu filozoficznego, tomizmu, zagadnień metafizycznych i metaprzmiotowych.

**Michał Zembrzuski** – dr, asystent w Katedrze Historii Filozofii Starożytnej i Średniowiecznej Wydziału Filozofii Chrześcijańskiej UKSW. Pracę doktorską poświęcił tematyce zmysłów wewnętrznych w koncepcji św. Tomasza z Akwinu. Interesuje się problematyką epistemologiczną w starożytności i średniowieczu, a szczególnie problematyką pamięci i teorią intelektu możliwościowego i czynnego. Jest współredaktorem książek w serii „Opera Philosophorum Medii Aevii”. W jej ramach w 2012 opublikował autorską monografię zatytułowaną: *Tomasz z Akwinu. Komentarz „O pamięci i przypominaniu”*. Najnowsza jego publikacja to: *Filozofia intelektu. Tomasz z Akwinu koncepcja intelektu możliwościowego i czynnego*, „Liberi libri”, Warszawa 2019, stron 404.

Nr ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4647-479X>